

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

27. maj 2022

št. 20/2022

UVODNIK

DOGODKI

IZJAVA

PRAZNI STOLI

ICORN

SREDNJEŠOLSKI ESEJ

ZA MIR

ZGODILO SE JE

PRAZNI STOLI – SIMBOL PODPORE PREGANJANIM

V juniju se bo v mestu Gdansk na Poljskem odvijalo srečanje mest zatočišč preganjanih pisateljev – ICORN. Ob tej priliki mi dovolite, da izrečem izjemno pohvalo naši dolgoletni koordinatorki programa Jasmini Rihar, ki je za naše goste tako dobro skrbela, da so nekateri v Ljubljani našli svoj dom in bodo pri nas ostali. Tako vzajemno bogatimo naš kulturni prostor. Jasmina nas počasi zapušča v vlogi koordinatorki ICORN-a ter se podaja novim izzivom nasproti, za icornovce pa bo skrbela Maja Ferjančič. V prehodnem obdobju obe skupaj. Hvala, Jasmina za tvoje čudovito in predano delo, ki je najbolj zasijalo ob razstavi Nemogoče se je vrniti v nemogočo deželo. Verjamem pa, da boš ostala z nami povezana tako ali drugače tudi v prihodnje.

Člani smo tukaj, da spregovorimo v imenu tistih književnikov in književnic, ki so jim represivni režimi vzeli glas. A glas imamo tudi zato, da danes in tukaj pišemo o ljudeh in času, v katerem živimo. Knjiga je še vedno najbolj trajen medij vseh medijev in posoda sporočila izpred več sto ali tisoč let, četudi pisca že davno ni več med nami. Tradicija praznih stolov se je v Mednarodnem PEN-u pričela leta 2004, ko se je sestal odbor Pisatelji v zaporu v Barceloni. Slikarka Maxine Young je naslikala portrete preganjanih pisateljev in pisateljic in predsedujoči so jih predstavili ob otvoritvi srečanja. Od tedaj na vseh kongresih in sestankih odborov Mednarodnega PEN-a v živo ali po spletu predstavimo nekaj imen naših kolegov, ki so izginili v zaporih, neznano kam ali bili umorjeni zaradi njihovega pisanja. Portrete praznih stolov postavimo med delegate v dvorano in tako so z nami, čeprav jim je odvzeta svoboda. Po besedah nekdanje predsednice Jennifer Clement tako zaprti pisatelj ne »pripada več državi, vladi, voditelju, ječi, podkupljivemu sodniku ali tožilcu, ni last verskega voditelja ali paznika v zaporu; zdaj je med nami in pripada nam, penatom, ki mu vračamo glas in svobodo. Pomembno je, komu pripadamo.«

Tudi letos smo na Bledu pripravili prazne stole, iz vsakega kontinenta enega, o katerih ste nekaj že izvedeli v Tednikih. To so bili Julian Assange (Združeno kraljestvo), Oleksandra Kuvshynova (Ukrajina), Ismail al-Iskandarani (Egipt), Maung Thar Cho (Mjanmar), Maria Cristina Garrido Rodriguez (Kuba) in Innocent Bahati (Ruanda).

Novinarji in novinarke, uredniki in urednice ter vsi drugi ustvarjalci in ustvarjalke na javni RTV, ki so v ponedeljek z opozorilno stavko zahtevali svobodo poročanja in ustvarjanja, uživajo vso našo podporo. Svet iz kratkih črno-belih resnic v čivkih nekaj čez dvesto znakov je veliko bolj preprost od zagonetnega mehanizma demokratične družbe, kjer mediji z objektivnim poročanjem in dejstvi nudijo glavni vir informacij za vse državljane, da se lahko odločamo. Kako pomemben je vsak naš glas in dejstvo, da ga imamo lahko prebiramo v besedilih generacij žensk, ki so šele po letu 1945 polnopravne članice slovenske družbe.

O teh davnih temnih časih, ki so ponekod še vedno sedanjost, priča zgodovina. Naša sedanjost je demokratična, izkoristimo vsak njen dih.

Iz zgodovine pa se učimo. Iskrene čestitke zgodovinarju in našemu dolgoletnemu članu Upravnega odbora dr. Petru Vodopivcu za avstrijski veliki častni znak za zasluge.

O zadnji oddaji Opus Vojna in glasba

Naša sočlanica, avtorica in urednica oddaje o glasbi Opus Darja Korez Korenčan, ki je tudi pisateljica za otroke in odrasle, nas v zadnji oddaji, ki je bila na sporedu v ponedeljek, 23. 5. 2022 popelje po glasbi, ki je bila napisana, izvajana ali posvečena vojnim časom, revolucijam in uporom. Pripoved prične z Beethovno Eroico, ki je bila sprva posvečena Napoleonu, vendar je skladatelju kmalu ugasnilo upanje, da bo voditelj prinesel blagostanje in mir. »Zdaj bo poteptal vse človekove pravice in podlegel lastnim ambicijam. Postavil se bo nad vse druge in postal tiran,« je izjavil in v srdu zbrisal posvetilo na partituri, kjer še danes zeva zgovorna luknja. V oddaji se prepletajo odlomki najbolj slavni glasbenih del, tudi slovenskih, zaključni pa se s posnetkom ganljive ukrajinske skladbe v izvedbi Simfoničnega orkestra Gimnazije Kranj. Hvala, Darja, da si ustvarila tako čudovito oddajo in da jo je RTV predvajala točno na dan svoje opozorilne stavke. Splača se boriti za javno RTV, ki s takimi oddajami izobražuje in razveseljuje. Priporočam ogled na [povezavi](#).

Tanja Tuma

Spoštovane članice in spoštovani člani Društva slovenskih pisateljev, SC PEN in Društva slovenskih književnih prevajalcev!

Že tradicionalno so Slovenski dnevi knjigemočno prepleteni z ustvarjalkami in ustvarjalci naše pisateljske hiše na Tomšičevi 12, zato Vas tudi tokrat z velikim veseljem vabimo k sooblikovanju letošnjega, 27. festivalskega dogajanja (15.–19. 6. 2022).

Popoldanski in večerni del programa bo tudi letos posvečen literarnim branjem (prozi, poeziji in tudi dramatik). Začetek festivala bi radi obeležili z literarnim večerom s člani/članicami pisateljske hiše, ki bo potekal v sredo, 15. junija, od 19h naprej na vrtu DSP.

V kolikor bi želeli obogatiti program festivala z Vašimi zgodbami, pesmimi, prevodi in drugimi literarnimi umetninami, Vas vljudno prosimo, da prijavo za sodelovanje pošljete na e-naslov: maja.kavzar-hudej@drustvo-dsp.si – najkasneje do 7. junija. Zaradi časovne omejitve je nastop vsake avtorice ali avtorja zamejen na 10 minut.

Veselimo se vaših prijav!

Ekipa Slovenskih dnevov knjige

IZJAVA: STAVKA ZAPOSLENIH NA RTV SLOVENIJA

Ljubljana, 26.5.2022

Člani in članice Slovenskega centra PEN sporočamo slovenski javnosti, da podpiramo prizadevanja novinarjev in novinark, urednic in urednikov ter vseh zaposlenih na RTV Slovenija v njihovih prizadevanjih za svobodo poročanja, ki so jih izrazili na opozorilni stavki dne 23. 5. 2022.

Javno Radiotelevizijo Slovenije smo s plačilom prispevka gradili vsi Slovenci in Slovenke ter ima poleg informativne tudi pomembno znanstveno-kulturno vlogo v družbi, najbolj v duhu objektivne obveščенosti, ki je temelj demokratičnih odločitev državljanov in državljanek. Zato obsojamo razgradnjo njenega programa in poskuse, da bi jo ideološko delili na levo in desno usmerjene programe. Živimo v eni Sloveniji in naša naloga je, da javne medije gradimo kot skupen prostor medsebojnega dialoga.

S tesnobo smo slišali iz ust radijskih in televizijskih voditeljev oddaj, ki so se posvečale problematiki novinarskega dela na radiu in televiziji, da se mnogi kolegi in kolegice niso upali pred kamere in mikrofone, ker se bojijo povračilnih ukrepov oziroma izgube službe, če bi bili kritični. Menimo, da gre za cenzuro, ki si je naredila preobleke ekonomske cenzure, strateških tožb za preprečevanje javne kritike in mogočega šikaniranja na delovnih mestih.

Člani in članice Slovenskega PEN-a protestiramo proti pritiskom in utišanju slovenskih novinarov in novinark, urednic in urednikov ter vseh sodelavcev oddaj na Radioteleviziji Slovenija.

Zato predsednika vlade in vladno koalicijo pozivamo:

- da čim prej s pravnimi sredstvi zajezi načrtno razgradnjo programa in dela javne RTV,
- da pripravi nov zakon za delovanje RTV-ja, za katerega bo predvidena tudi javna razprava ter posledično so-vključevanje gledalcev, poslušalcev in uporabnikov spletnega portala MMC,
- da v prihodnjem zakonu omeji na minimum vlogo politike v vodstvenih strukturah in upravljanju javne RTV, pri kadrovanju, predvsem pa izniči njeno vlogo pri programskih vsebinah in novinarski avtonomiji;
- da v prihodnjem zakonu da odločilno vlogo zaposlenih ob imenovanjih urednic in urednikov.
- da preuči možnost zvišanja ali drugačne ureditve RTV naročnine ter zakonsko stabilizira finančno poslovanje javne RTV.

Naša svoboda, ekonomsko blagostanje in življenje v demokratični družbi je v rokah svobode govora, tiska in ustvarjanja.

Ko utihnejo neodvisni javni mediji, potone tudi demokracija.

Upravni odbor in predsednica SC PEN Tanja Tuma

#EmptyChair

Oleksandra Kuvshynova: Ukraine

Oleksandra "Saša" Kuvšinova je bila ubita 14. marca 2022, ko je njeno vozilo v Horenki na obrobju Kijeva zadel izstrellek. Stara je bila 24 let. Saša, novinarka, producentka in fotografinja, je je snemala z ekipo televizije Fox News, ki je poročala o ruski invaziji na Ukrajino. V napadu je umrl tudi veteran Irskih novic (Irish News) Pierre Zakrzewski. V Ukrajini je bilo od 24. februarja, ko je Rusija začela obsežno vojaško invazijo na državo, ubitih najmanj sedem novinarjev in medijskih delavcev. Nešteto drugih je bilo žrtev napadov. Mednarodni PEN International odločno obsoja grožnje življenju in varnosti novinarjev, ki so posledica invazije, ter poziva, da se odgovorne privede pred roko pravice. Mednarodni PEN poleg tega obsoja nasilje, ki so ga ruske sile sprožile proti Ukrajini, in poziva k prenehanju prelivanja krvi.

V Mariupolu nameravajo okupatorji z novim šolskim letom popolnoma rusificirati izobraževanje in uvesti svoje standarde. V okviru "prilagajanja" prehodu na ruščino bodo v šolah poučevali le tri predmete: Ruski jezik in književnost, zgodovina Rusije in matematika. V mestu Melitopol, ki je okupirano že od prvih dni invazije, ruske enote zaplenjajo in uničujejo ukrajinske knjige.

VEČ

Poročilo: ICORN DELAVNICA
Kriza v Ukrajini in njen vpliv
19.5.2022

Navzoče je nagovorila Elisabeth Dyvik. Elisabeth Dyvik je programska direktorica organizacije ICORN, ki jo vodi od leta 2007. Odgovorna je za rezidenčni program ICORN za preganjane pisatelje in umetnike, spremljanje pisateljev in umetnikov ICORN z rezidenco v mestih zatočišča ter vzpostavljanje zunanjih mrež.

Po uvodnih besedah Elisabeth Dyvik je spregovoril Robert Piaskowski (Krakov). Robert Piaskowski je bil na spletni generalni skupščini leta 2020 izvoljen za člana odbora ICORN. Robert je umetniški vodja Krakovskega festivala filmske glasbe, odgovoren pa je tudi za filmsko politiko Krakova, nadzoruje dejavnosti Krakovske filmske komisije in vlogo Krakova kot Unescovega mesta literature.

Večina ljudi je pobegnila na Poljsko; v Krakov, drugo največje mesto na Poljskem. Robert je predstavil situacijo in povedal, da je bilo pred vojno v Krakovu 60.000 Ukrajincev in Ukrajink, po 24. februarju 2022 se je ta številka dvignila na 177.500, kar pomeni precejšnjo spremembo na področju transporta, zdravstva, šolstva, ... Vendar pa se je rešitev že v samem začetku kazala v povezovanju civilne družbe, ki je v Krakovu hitro reagirala, skupaj z NVO-ji so se uspešno organizirali in naredili načrt.

Eden izmed načinov, kako pomagati v trenutni krizi, je nudenje zatočišča, za kar je bilo na ravni mesta Krakov (ne pa tudi na ravni države) s pomočjo civilne družbe poskrbljeno. Naslednji korak je bil sporočilen oz. simbolen - pomoč v obliki ukrajinskih simbolov je zajemala tudi osvetljavo delov mesta v rumeno-modri barvi. Beguncem so nudili hrano - ena izmed bolj odmevnih kampanj je bila t.i. "Soup for Ukraine" (Juha za Ukrajino), kjer se je zopet zbrala civilna družba in kuhala juho, ki so jo razvažali in delili ukrajinskim beguncem.

Nadaljeval je Carlos Panek (Krakov), ki je ponovno poudaril pomen sodelovanja mesta in nevladnih organizacij. Krakov skozi celotno humanitarno krizo sodeluje z NVO-ji: UNICEF, EUROPA NOSTRA, UNHCR in CORE FOUNDATION. Le na ta način je mogoče nudenje zadostne finančne pomoči, nujna koordinacija in primerna socialna in zdravstvena politika. Prav tako sodelujejo na področju izobraževanja. V ta namen nudijo delavnice za učitelje in prevajalce ter tudi potrebno usposabljanje za psihološko svetovanje.

Asa Steinsvik (Stockholm) je predstavila situacijo v Stockholmu, ki se seveda razlikuje od poljskih predhodnikov, kamor je pobegnila večina ljudi. Osredotočali so se predvsem na ukrajinske novinarje in umetnike, katerim so želeli nuditi dodatno pomoč. Asa je predstavila tri učinkovite in v njihovi situaciji potrebne vzvode pomoči. Organizirati so začeli t.i. meeting point-e - točke, mesta (kavarne in društva), kjer se ukrajinski umetniki in drugi lahko srečujejo, družijo in izmenjujejo informacije. Drug način je organiziranje javnih in političnih debat s strokovnjaki, ki ozaveščajo javnost, da lahko tudi civilna družba prepozna situacijo in v njej deluje. Tretji in zadnji vzvod pa je povezovanje ukrajinskih novinarjev z Reporters without borders (Novinarji brez meja).

Delovanje nevladnih organizacij v humanitarnih krizah je nujno, povezovanje s civilno družbo in ukrepanje v določenih segmentih pa celo odločilno - tako bi lahko na kratko povzeli ICORN-ovo delavnico z odličnimi gosti.

Poročilo pripravila Maja Ferjančič

Na redni seji dne 3. maja 2022 je Upravni odbor sprejel na znanje, da je dolgoletna koordinatorka programa ICORN Jasmina Rihar pričela z zahtevno službo in da želi skrb za goste programa predati Maji Ferjančič, ki jo je UO SC PEN tudi potrdil.

NIKOLI KONČANI PASIJON SKOZI MOJE OČI

Saša Štajner, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, mentorici Jasna Vogrinec in Tanja Bigec

Korona. Za nekatere olajšanje, spet za druge žalost. Vse to, kar doživljamo, ima tako slabe kot tudi dobre plati. Sama vem, da ta čas zame predstavlja obdobje nekoliko težjih vzponov ter strmih padcev, a verjamem, da je vse mogoče. Obstaja namreč možnost, da to leto obrnemo sebi v prid. Svet je pandemiji zrl v zobe, godlja, v kateri smo se znašli zaradi korona virusa, ni obetala rešitve, vsak dan je bil videti še turobnejši kot tisti prej. Čeprav vsega tega še ni konec, smo v boju z virusom in spopadanju z družbenimi izzivi zelo napredovali.

Vse se je začelo z razglasitvijo prvega primera okužbe s korona virusom, ki je pri marsikom vzbudil strah, spet pri drugih vzbudil neko radovednost. Mnogi so menili, da to ne bo dolgo trajalo. Na žalost so se motili, saj ta teman oblak sledi našemu življenju že tretje leto. In še vedno mu ni videti konca. Zdi se kot nikoli končani pasijon, ki ga doživljamo z vsem svojim bitjem. Razglasitev dela ali šolanja od doma se je sprva zdela kot odločitev, ki pa sedaj s sabo nosi zgodbe, ki jih težko spravimo iz jezika. Najhuje je, ko te bolezen preseneti. Takrat je kot tihi ubijalec, ki ga ne slišiš prihajati. Sama se pogosto sprašujem, kakšno bi bilo življenje brez te izkušnje. Navsezadnje pa je morda ta čas s sabo prinesel tudi kakšno prednost. Ta situacija nas je naučila potrpežljivosti, tako z boleznijo kot z domačimi, s katerimi smo preživljali toliko časa kot še nikoli. Naučila nas je sprejemanja ljudi okoli nas, ki so nam vedno stali ob strani, vendar jim prej nismo posvečali ne časa ne pozornosti. Zgodi se, da so dnevi med seboj enaki in dajejo občutek brezmejnosti. Ubijali bi za nekaj neobičajnega, za nekaj, kar bi en dan ločilo od drugega. Želja po nečem lahko zelo hitro prerase v hrepenenje, ki pa pogosto poteši le trenutek. Ko imaš bližnjega, katerega zdravje že tako visi na nitki, pa te zanj le še bolj skrbi. Vsak dan znova misliš na to, kaj bi se lahko zgodilo. Na vso moč se trudiš, da bi ga zaščitil, ubranil pred grozoto današnjega sveta, vendar ljudje nismo vsemogočni in tega žal ne moremo ustaviti. Smrt mojega dedka je bila zelo boleča; to je zgodba, ki še ni napisala zaključka, pa vendar se je končala.

Še vedno se nisem popolnoma sprijaznila z iztekom njegove zgodbe, verjetno se tudi nikoli ne bom. Svojo bolečino sem skušala preusmeriti v razmišljanje o njegovi smrti. Iz bolečine je počasi nastajala zgodba oziroma psihološko mnenje, ki je potešilo mojo bolečino ob žalovanju. Razmišljala sem o vsem kar se je zgodilo, ter pred vsem o mislih nekoga, ki je ločen od družbe, ter v takšnih časih ne more najti izhoda iz neubežne usode.

Tudi njega je bilo strah kot še marsikoga: kaj se bo zgodilo z njim, kako bo videti konec? Ni našel miru, saj se je zavedal, da pred boleznijo ne bo mogel bežati večno ter da se bo nekoč nekdan moral spustiti v boj z tihim morilcem. Dnevi so minevali in bolezen se je širila kot sama misel nanjo. Čakal je, vedno bolj zaskrbljen ter poln dvomov. »Kaj če pride? Nisem se še pripravil posloviti.« Globoko v sebi je vedno vedel, da bolezen ne izbira. Pride počasi, vzame ter išče naslednjega. Moral se je zaščititi, pa četudi je to pomenilo nekakšno ločnico z zunanjim svetom. Ni mu bilo mar. Vse bi dal za življenje. Dan, ki se je zdel kot biblijski sodni dan, je napačil. Ozračje v hiši se je ob prvem glasu o nahodu takoj spremenilo. Nihče ni mogel verjeti, da kljub vsem ukrepom njihov mehurček ni deloval.

Še huje, bolezen je ujela še njegovo življenjsko sopotnico, ki mu je stala ob strani na vsakem koraku. Oba. S svojo mračno sapo jima je odvzela vse, vso srečo in svobodo. Vse se je nenadoma začelo stopnjevati, bolezen se je čedalje globlje zarivala vanj, njegovo zdravje pa je počasi pojenjalo. Počasi je prišlo do trenutka, ko se telo samo z boleznijo ni moglo več boriti, le za hip je omagalo.

Odpeljali so ga tja, od koder se jih le malo vrne. Bil je sam v sobi, polni ljudi, ki so svoj boj z boleznijo skorajda že izgubili, on pa se ni želel vdati kruti usodi. Ni se mogel sprijazniti s tem, da je morda njegova pesem življenja že pri zadnji kitici, tudi domači ga še niso videli. Preprosto ni bil še njegov čas. Pripravljen se je bil boriti z vsem, kar ima. Bolezen je počasi napredovala, on pa se je vedno bolj zavedal, da njegovo telo te moči ne bo premoglo. Čez čas je ostal čisto sam, kar ga je prepustilo toku misli.

Ni verjel svojim očem, ko so k njemu le začeli prihajati njegovi ljubljene; če se jih ne bi dotaknil, bi verjetno mislil, da so le privid. Sprva jih skozi zaščitno obleko sploh ni prepoznal, a ko so ga prijeli za roko, je kljub rokavicam lahko začutil njihovo večno toplino. Končno se mu je po tednih spet narisal nasmešek na obraz, pa čeprav ga je kasneje, zaradi vseh naprav, čedalje težje pokazal. Kar žarel je od toplote, ki jo je prejel, pa četudi le s stiskom roke, vsak dotik mu je pomenil srečo, ter upanje v boljši dan. Bolezen je vsaj za trenutek pojenjala. Nekaj dni je brezskrbno ležal na tisti stari bolniški postelji, gledal je v zrak in razmišljal o življenju ter o vsem, kar se mu je te dni pripetilo. A bližajoči koraki so po zvoku sodeč prinašali slabe novice. Upal je, da bodo šli mimo. Pa niso. Počasi so se odprla bolniška vrata in v sobo je stopil zdravnik. Želel mu je pojasniti, da je bolezen sledilo še nekaj, on pa je ob prvi besedi že odtaval v svoj svet. Tam je bil srečen, nič mu ni manjkalo in nihče mu ni prinašal nobenih slabih novic. Zanimalo ga je enostavno le to, kar se je trenutno dogajalo. Vse, kar je slišal je bilo: »Žal mi je, tega nismo pričakovali.« Boja torej še ni konec. Tako se mu je tisti navidezni svet, poln sreče in brezskrbnosti, enkrat za vselej porušil. Sam pri sebi si je mislil: »Zakaj ne more že biti konec vsega tega?! Nimam več moči. Ne morem se večno boriti.« Ob zadnjih izrečenih besedah se mu je glas zatresel in končno je priznal, da ga je na smrt strah.

Kmalu se je vse spremenilo. Premestili so ga v manjšo, živo rumeno sobo, ki je s svojo barvo dajala občutek skrivnostnosti. Bil ga je strah odhoda z zemeljskega sveta, na katerega se je pošteno navezal. Zavedal se je svojih misli in v trudu, da bi vendarle spregovoril jasne glasne besede, se je le počasi utapljal. Tako je ležal tam, sam, brezvoljen in otrpel. Razmišljal je le še o tem, kar je želel storiti, preden bi se za vedno poslovil od tega sveta. Misel, da nikogar ne bo, da bi ga še zadnjič videl, mu je zarezala v srce.

Naenkrat sta skozi vrata, ki jih dotlej ni še nihče odprl, vstopili dve svetli postavi, znani sicer, a zaradi zaščitne obleke neprepoznavni. Počasi sta stopili bližje in takrat je ugledal tiste oči, po katerih je tako dolgo hrepenel. Ni bil več sam. Držali sta ga za roko in mu pripovedovali o tem, kaj vse ga čaka doma. Vedel je, da jima je hudo, videl je namreč solze v njunih očeh, ki sta jih skušali na vso silo zadržati. Želel jima je povedati, kako ju je pogrešal ter kako veliko mu pomeni njun prihod, vendar enostavno ni mogel. Trudil se je spregovoriti, iz njegovih ust pa so žal prišli le nesmiselni glasovi. »Ne muči se, veva, kaj nama želiš povedati, tudi midva te imava rada,« so besede, ki so ga pomirile. Obstal je kot ohromel, ni mogel verjeti, da so se razumeli le s pogledom, dotikom, povsem brez besed. Izpolnila se mu je še zadnja želja, sedaj je vedel, da lahko brez skrbi odide, vedel je, da bodo sedaj skupaj zmogli tudi brez njega. S solzami v očeh ju je poslušal, ni se mogel naveličati njunih besed, ki so delovale kot zdravilne. Počasi je napočil čas, ko sta se žal morala posloviti. Zadnji objem mu je pomenil vse na svetu in želel si je, da bi trajal večno. V tistem trenutku pa mu je končno uspelo izreči: »Rad vaju imam.«

Vedela sta, da lahko sedaj odideta s celim srcem, po teh besedah sta namreč hrepenela že dalj časa. Dajale so jima občutek zadoščenja ter ljubezni. Lahko sta se poslovila od njega in to je bilo vse kar sta si v tem času želela, nihče pa ni zares vedel, kdo sta bila. Le on je vedel. S besedami ni mogoče opisati, koliko je vsem pomenil ta obisk. Lahko sta se poslovila od njega in to je bilo vse, kar sta si v tem času želela. Nekaj dni je še zrl v snežno bel strop. Z nasmeškom na obrazu je počasi predal svoj boj.

Klic na rano jutro v soboto žal ni prinesel nič lepega. Obraze so zalile solze in vsi so vedeli, da nikoli več ne bo, kot je bilo. Neznosna bolečina je hitro preplavila telo, ki pa se ni vedelo boriti z njo. Nič več ni bilo veselja in vse je naenkrat postalo mračno. Pogrešali so ga bolj in bolj, iz dneva v dan, vedeli pa so, da je bil v mislih vedno z njimi, nikoli jih ni zapustil. Za sabo je pustil preveliko praznino, izjemen spomin, ki nikoli ne bo potonil v pozabo. Njegova sreča je bila še vedno z njimi, le da je sedaj prihajala od zgoraj. In vejo, da nikoli niso sami.

Trpljenje ki se nikoli ne konča, čutim ga še danes, žalovanje bi lahko označili kot nikoli končani pasijon. Vsi smo ga že doživeli. Sama sebi dedkovo smrt razlagam kot stvar, ki ga je rešila. Tako ljudje pogosto skušamo sami sebe ubraniti bolečine s pomočjo notranje psihologije. Bolečino enostavno preusmerimo v nekaj drugega, zame je to šola, uspeh. Pogosto se nezavedno osredotočimo na stvar, ki je bila želja preminulega. Želja mojega dedka je bila, da bi bila uspešna v šoli ter nekoč nekdanj postala zdravnica. Morda sama sebe ženem k temu iz tega razloga. Morda mislim, da ga bo to spet obudilo. Včasih nas smrt bližnjega prisili gledati na stvari izven okvirjev, kar pravzaprav niti ni tako slabo. Včasih premalo govorimo o temi žalovanja, saj nam vsem predstavlja nekako grenko misel. Sama sem to grenko misel skušala obrniti na dobro, zato sem na dedkovo smrt gledala iz njegovega vidika. Sam je v tej situaciji gotovo vedel, da je tak konec zanj najlažji. Nihče se nikoli ne bo zares sprijaznil z bolečino žalovanja, lahko pa jo s psihološkim pristopom oblažimo do mere, da bo ta pri nas ostala kot lep spomin preteklosti.

UTEMELJITEV ŽIRIJE

Žirija v sestavi dr. Bogomila Kravos, Tanja Tuma in Maja Ferjančič je sprejela odločitev, da nagrado za najboljši srednješolski esej v kategoriji prosta tema (1. in 2. letnik) prejme Saša Štajner, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, mentorici Jasna Vogrinec in Tanja Bigec.

Nikoli končan pasijon skozi moje oči je aktualno in konkretno besedilo, ki govori o dogodkih in posledicah, ki jih je prinesla pandemija korone. Jezik je jasen in iskren, zgodba je smiselno strukturirana. Avtorica nas popelje skozi »zgodbo, ki še ni napisala zaključka, pa vendar se je končala.« Govori o osebni izkušnji, o bolezni in smrti bližnjega, ki zanjo pomeni »trpljenje, ki se nikoli ne konča«. Avtorica tako kot glavni protagonist zgodbe išče smisel in izhod.

Esej je dinamično pisanje, ki je neposredno vezano na aktualno realnost, ki jo interpretira avtorska pripovedovalka.

Volodimir Jermolenko

Vojna nam pokaže, da je individualizem iluzija.

Ko se prekinejo človeške vezi, se zaveš,
kako zelo si odvisen od njih.

Vojna spremeni dožemanje časa. Tvoje življenje se lahko spremeni v enem dnevu, eni uri, eni minuti. Odlaganje odločitev na jutri te lahko stane varnosti ali celo življenja. Čas ni več meni z možnostmi, med katerimi lahko izbiraš, ampak postane nepredvidljivo zaporedje ravnin in prepadov.

LANA DERKAČ
Žica

Poskušam prešteti vrste žic.
V Auschwitzu sem videla, kako je bila postavljena v demonsko
dolge ograje.
Ena coffee to-go, slišim glas svoje mame, katere glas je obvisel
na žici skupaj z njenimi hišnimi ključi.
Ve, da je treba imeti stvari pod nadzorom.
in da ni dobro, če se razpršijo naokoli.
Gledala sem očeta, kako kosi travo.
Njegovi gibi so bili počasni in od časa do časa je srknil
kavo, ki jo je mama prinesla iz nakupovalnega središča.
Trati sem zavidala njeno samostojnost.
Od začetka časov noče biti kolaborantka žice.
Toda družine so drugačne.
Vse so obdane z žico.
Hodijo ob njej na svojih ograjenih dvoriščih,
ji neopazno sledijo in ji zaupajo.
Včasih pa se mi zdi, da ženske, ki skrbijo za svoje vrtove
pravzaprav ne vidijo zelenjave.
Zdi se, da žico vlečejo zaradi upanja.
da je to plezalka.
In ne grah.

Žica sega vse do mojih prsi, čeprav je vitka
in srebrna, na njej pa visi gazela, sem sanjala,
razmnožuje se.
Tako, ko nastopi noč, njeno celotno krdelo preskakuje svetovno literaturo,
asimetrično raztreseno po sobi.

Čez dan se sprašujem o božjem stališču do žice.
Ali jo uporablja tudi
medtem ko v svoji mehanični roki drži
kakšno skupnost ali pokrajino.

Pesem Lane Derkač, hrvaške pesnice, branje:
Mestna hiša v Ljubljani, festival Obrazi miru, Ob žici, 13.5.2022

AVSTRIJSKI VELIKI ČASTNI ZNAK ZA ZASLUGE ZA PETRA VODOPIVCA

Naš sočlan in zgodovinar Peter Vodopivec je prejel veliki častni znak za zasluge Republike Avstrije. Kot piše v utemeljitvi, je eden najpomembnejših zgodovinarjev v mednarodnem okolju in že vrsto let tesno povezan z Avstrijo.

Priznanje mu je izročila avstrijska veleposlanica v Sloveniji Elisabeth Ellison Kramer.

Iskrene čestitke!

VEČ

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 20/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: maj 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Thiébaud Faix